

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis

Norðurlandi vestra, 30. september 2026

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2027, 2. mál á 158. löggjafarþingi

Skattar og gjöld sem lögð eru á með sömu krónutölu um allt land geta haft ólík áhrif eftir búsetu. Í dreifbýlum landshlutum, þar sem vegalengdir eru miklar og húsnæðismarkaður veikari, leggjast þau oft hlutfallslega þyngra á íbúa og hamla uppbyggingu.

Stjórn Samtaka sveitarfélaga á Norðurlandi vestra (SSNV) gerir ekki athugasemdir við verðlagsuppfærslur krónutölugjalda í frumvarpinu. Stjórnin lýsir hins vegar yfir áhyggjum af tveimur breytingum sem koma sérstaklega niður á landsbyggðinni: lækkun endurgreiðslu virðisaukaskatts vegna vinnu við íbúðarhúsnæði og hækkun kílómetragjalds umfram verðlag.

Samkvæmt 40. gr. frumvarpsins lækkar endurgreiðsla virðisaukaskatts vegna vinnu við nýbyggingar, endurbætur og viðhald íbúðarhúsnæðis úr 35% í 20%. Breytingin hækkar byggingarkostnað. Á Norðurlandi vestra, eins og víða á landsbyggðinni, er markaðsverð íbúða oft lægra en kostnaður við að byggja þær. Skortur á húsnæði hamlar því atvinnuuppbyggingu og flækir ráðningar í landshlutanum. Í greinargerð er fjallað um áhrif breytingarinnar á almennar íbúðir en ekki um áhrif á einstök landsvæði. Stjórn SSNV leggur til að endurgreiðsluhlutfallið verði óbreytt utan höfuðborgarsvæðisins, eða að til mótvægis verði styrkt þau úrræði sem styðja við íbúðauppbyggingu á landsbyggðinni.

Samkvæmt 2. gr. frumvarpsins hækkar kílómetragjald sem nemur 5,2% verðlagshækkun auk 4 milljarða kr. tekjuauka. Íbúar í dreifbýli þurfa að aka langar vegalengdir til vinnu, skóla og þjónustu og hafa fáa aðra kosti en einkabílinn. Hækkunin leggst því hlutfallslega þyngra á þá en íbúa á höfuðborgarsvæðinu. Í greinargerð er ekki fjallað um byggðááhrif hækkunarinnar. Stjórn SSNV leggur til að þau verði metin og að horft verði til þess að tekjur af ökutækjum skili sér í viðhald og uppbyggingu vegakerfisins í landshlutanum.

Stjórn SSNV leggur áherslu á að skattlagning ríkisins vinni ekki gegn markmiðum stjórnvalda um jákvæða byggðapróun og jafnræði landshluta. Mikilvægt er að byggðááhrif breytinga á sköttum og gjöldum séu metin áður en þær eru lögfestar.

F. h. stjórnar Samtaka sveitarfélaga á Norðurlandi vestra

Sveinbjörg Rut Pétursdóttir,
Framkvæmdastjóri